

Bescherming landbouwgrond en natuur, Guéra.

Aanvraag 2023-24

DOEL:

- Bescherming van landbouwgrond tegen erosie,
- Diversificatie van bronnen van inkomsten dmv tuinbouw,
- Bescherming van biodiversiteit.

PROJECTHOUDER: Fédération des Banques de Céréales; Bisdom Mongo.

DOELGROEP: Inwoners van 55 dorpen in de provincie Guéra.

BEDRAG: 43.622 euro

Djoukoulkili 5 maart 2023. Huldiging van de beste landbouwer (te paard) van het dorp in 2022.

ACHTERGROND VAN HET PROJECT

Landbouw is de belangrijkste bron van inkomsten voor zo'n 85% van de bevolking van Tsjaad, het bijna armste land ter wereld. Dat geldt ook voor de centraal gelegen provincie Guéra. De levensstandaard daar verbeteren betekent dus landbouw verbeteren. Dat is de gedachte achter het project dat we voorleggen. Het kan gezien worden als de derde fase van inspanningen die 30 jaar geleden begonnen.

Fase I Graanbanken. Na een grote droogte in 1994 organiseerde pater Franco Martellozzo (nu 84) in de Guéra « graanbanken » (eigenlijk gaat het om gierst en sorghum) om boeren onafhankelijker te maken van handelaren van buiten de regio. Die handelaren kopen gierst op van arme boeren die contant geld nodig hebben. Als hun eigen graanvoorraad op is en ze niet meer te eten hebben, moeten ze op krediet

giert kopen en tegen hoge rente geld lenen van dezelfde handelaren, die dan bij de volgende oogst een deel kunnen opeisen. Enzovoort, in een vicieuze cirkel die de boeren uitkneep. In de jaren '90 doorbrak de katholieke kerk die cirkel door eenmalig een voorraad giert ter beschikking te stellen van boerenverenigingen, die zich organiseerden om die « banken » te beheren. Leden die giert nodig hebben kunnen het daar lenen. Na de oogst betalen ze terug in giert, met een kleine rente.

Nu beheren de banken in de provincie gezamenlijk tussen de 30 en 40 duizend zakken (à 50 kg) per jaar. De grip van handelaren op arme boeren is daardoor veel minder en de voedselzekerheid is groter. Er zijn nu graanbanken in 343 dorpen. De verenigingen die ze beheren vormen samen een Federatie die ook andere strategieën voor ontwikkeling zoekt. P. Franco is er officieel voorzitter van.

Ploegen gemaakt in atelier van de Federatie van Graanbaken ; Graanbank van een dorpsvereniging.

Fase II Rendement. In een tweede fase is de Federatie ook gaan inzetten op verbetering van het rendement van de landbouw, door effectievere methoden, met name ploegen met behulp van ossen of paarden. Er kwam een smederij waar stevige maar betaalbare ploegen voor dat doel gemaakt worden. De verkoop gaat gepaard met voorlichting via de graanbankverenigingen.

Fase III Bescherming van grond en milieu. Rond 2020 is een derde poot van het project gestart: de bescherming van landbouwgrond tegen erosie, diversificatie van gewassen (tuinbouw) en bescherming van biodiversiteit.

In delen van de Guéra is de kwaliteit van de grond zo goed dat kunstmest niet nodig is. Dat komt door de bergen in het gebied. Het organisch materiaal dat daar in de loop van eeuwen in het regenseizoen vanaf is gekomen, is in de velden gedeponneerd en vormt een vruchtbare laag. Maar die laag is dun en gevoelig voor erosie, door bevolkingsgroei en klimaatverandering. De bevolking van Tsjaad is in 30 jaar gegroeid van 7 miljoen tot 17 miljoen mensen. De maaltijden van al die mensen worden gekookt op hout. Er zijn dus enorm veel bomen gekapt, bomen die met hun wortels grond vasthielden. Het effect van klimaatverandering in de Sahel is dat de regen niet meer gelijkmatig valt. Het ene jaar regent het nauwelijks, het andere jaar (2022 bijvoorbeeld) valt te regen te heftig. De stromen regen die nu van de bergen komen, slaan grote lappen van de vruchtbare toplaag van de grond weg. Dat gebeurt nogal abrupt. In sommige dorpen was vijf jaar geleden nog geen erosie te zien en is de schade nu dramatisch.

Tomatenplanten in Thourourou 2022, naast een brede geul waar vruchtbare aarde door regenwater is weggevoerd.

Samenhang. Door erosie en klimaatverandering is de opbrengst van landbouw lager en onzekerder dan vroeger en moet er nog meer land ontgonnen worden (lees : houtkap). Dezelfde klimaatverandering leidt ertoe dat nomadische veetelers meer weidegrond voor hun kuddes nodig hebben. Dodelijke confrontaties tussen veetelers en landbouwers zijn steeds frequenter.

De problemen van armoede, erosie, uitputting van de grond en politieke problemen hangen nauw samen. Daarom worden de oplossingen ook in samenhang gezocht. Het werk van de Federatie omvat de aanleg van moestuinen, erosiebestrijding met behulp van kleine dammen en door de aanplant van bomen, bescherming van de ecologie.

In 2021-2022 hebben dorpsbewoners met financiële en organisatorische steun van de Federatie o.a. vier kleine dammen en een steenlijn aangelegd, 24 moestuinen aangelegd, 10 moestuinen omheind en een dozijn putten in de moestuinen gegraven.

DOELGROEP

De Federatie van Graanbanken van de Guéra is werkzaam in het gebied binnen de gele lijn. Het is ongeveer twee keer zo groot als Nederland.

In dit gebied zijn graanbanken, en boerenverenigingen daaromheen, in 343 dorpen. Gemiddeld zijn bij elke graanbank 100 gezinshoofden aangesloten.

De activiteiten in 2023-24 vinden plaats in 55 dorpen. Omdat het gaat om bodembescherming en beschikbaarheid van water is het moeilijk in te schatten hoe groot de doelgroep precies is, maar het gaat om duizenden mensen.

De bevolking is voor zo'n 95% islamitisch. Het is niet de bedoeling van de RK kerk om dat te veranderen. Ook de doelgroep van dit project bestaat voor het overgrote deel uit Moslims.

ACTIVITEITEN 2023-2024

Aanleg dammetjes en steenlijnen

Inwoners van vijf dorpen (Baldjé, Banama, Walia, Bitkine, Gourbiti) willen dammetjes en [steenlijnen](#) aanleggen om erosie door water tegen te gaan en water langer vast te houden. Zo krijgt het de tijd om in de bodem te zakken, waardoor het grondwaterpeil stijgt en er in het droge seizoen langer water in de putten staat. De bevolking hakt stenen, vlecht roestvrij stalen netten, legt de dam aan. Staaldraad, metalen hamers en vervoer worden betaald vanuit project.

In dorpen vlak onder de bergen is erosie minder ernstig dan verder de vallei in. Tegelijk kunnen stenen gehakt worden in de dorpen onder de bergen, maar niet verderop in de vallei. Dankzij traditionele relaties en de uitleg en bemiddeling door de projectmedewerker is de samenwerking tussen dorpen tot nu toe groot.

Moestuinen

Het project volgt 24 vrouwengroepen die op een gezamenlijk verkregen stuk land individuele moestuinen houden. In elke tuin (ca 2 hectare) hebben 30, 40 vrouwen plots waarin ze in de droge tijd groenten verbouwen, na de oogst van gierst of pinda's op andere akkers. Na het regen- en landbouwseizoen hebben ze daar tijd voor, maar tuinbouw kan alleen als er in een tuin twee of drie putten zijn. De inkomsten gebruiken de vrouwen voor schoolgeld voor kinderen, kleding en het huishouden. Tuinbouw is tegelijk een strategie die veel bijdraagt aan de emancipatie van vrouwen. (Zie het verslag [Moestuinen voor meer autonomie](#)) Voor 2023-24 zijn de volgende investeringen in moestuinen gepland :

- 6 putten van minder dan 8 meter (in Bankokotch, Walkana, Matimo, Djaya Kosseye, Konda, Baro). Vrouwen graven deze putten zelf, het binnenwerk wordt door een specialist gemetseld.
- 4 boorputten op plekken waar het grondwaterreservoir dieper zit of is afgedekt door rots (2 in Matong, Baro, arboretum Mongo).
- Reparaties van twee omheiningen (één werd beschadigd door kudu's, de andere is door boeren zelf gebouwd maar niet op de beste manier.) Omheiningen beschermen de groenten tegen koeien, kamelen van rondtrekkende herders en geiten van de bevolking zelf.
- Trainingen (inrichting moestuinen en kweek van Moringa en Angolaboon) in 21 dorpen.

Pater Franco bij een put die door vrouwen is gegraven en door een gespecialiseerde metselaar is afgemaakt. Madas maakt afspraken over de aanleg van een boorput met vrouwen van een moestuin in Gourbiti.

Boomkwekerijen

Veel boeren kappen nog altijd bomen bij hun akkers, om te voorkomen dat vogels te dicht bij hun gewassen beschutting vinden en van de gierst en sorghum eten voordat ze geoogst worden. Maar in de hele Sahel is de aanplant van nieuwe bomen de beste remedie gebleken tegen erosie door water en wind. De Federatie heeft zich de afgelopen jaren vooral gericht op bewustwording over bomen bij kinderen en hun ouders. Nu gaat die activiteit in de versnelling. Met medewerking van twee boomkwekerijen - de ene begonnen als hobbytuin van een pater, de andere een project van islamitische jongeren - leggen boeren in 55 dorpen hun eigen boomkwekerij aan. Ze brengen er stekken groot die geplant worden in en om akkers, rondom de ijzerdraad omheiningen van moestuinen, op hellingen waar regenwater zich verzamelt. Het gaat om Acacia's (*Acacia senegal*, *Faidherbia albida*), Marula (*Sclerocarya birrea*), *Prosopis africana*, Semellier (*Piliogstima reticulata*), Jujube (*Ziziphus spina christi*) en Savonnier (*Balanites aegyptiaca*). Een aantal dorpen kiest ook bomen die interessant zijn voor bijen. De Federatie betaalt scheppen, harken, emmers, kruiwagens en de omheining van kwekerijen. Al het werk doen de dorpsbewoners zelf.

Apiculture

Honing is een aanvullende bron van inkomsten voor mensen die weten waar wilde bijen nestelen. Dat zijn vaak stropers (van kudu's, wilde zwijnen, gazellen, dieren waarvan er niet veel meer over zijn). Hun traditionele methode om honing te winnen is door de bijen uit roken, maar dat vernietigt bijenkolonies (en soms bomen), hetgeen weer schadelijk is voor de natuur. Daarom heeft de Federatie sinds 2020 40 houten bijenkorven gemaakt en uitgedeeld, in ruil voor een liter honing van de eerste oogst. Het eerste model is verbeterd en de bijenkorven zijn zeer populair. Het contact met de stropers geeft de projectmedewerkers gelegenheid om met hen te praten over biodiversiteit en bescherming van wilde dieren. Het resultaat is: uitbreiding van een belangrijke aanvullende bron van inkomsten, een veiligere methode om honing te verkrijgen, goed contact met stropers, bescherming van bijen, bescherming van bomen bij akkers als habitat voor bijen. In 2023-24 worden 90 bijenkorven "verkocht".

Voorlichting

Medewerkers van de Federatie en een lokale jongerenvereniging geven voorlichting over vogels en biodiversiteit aan de hand van een film die Madas Allamine gemaakt heeft. De film wordt overdag vertoond op scholen en 's avonds geprojecteerd op een lichte, gladde muur in het dorp.

Salaris projectmedewerker

Het werk aan deze projecten is te veel geworden voor een man van 84 en twee zeer toegewijde, maar per dag betaalde hulpen. Een van hen, Madas Allamine, is daarom sinds 2022 in dienst gekomen van de Federatie.

MANIER VAN WERKEN EN MONITORING

Het werkgebied van de Federatie van Graanbanken is verdeeld in vijf zones van elf dorpen. Daar worden meer dan twintig verschillende lokale talen gesproken en directe communicatie tussen dorpelingen en projectmedewerkers is alleen al om die reden niet mogelijk. In elk van de zones hebben de dorpsverenigingen drie jonge mannen gekozen die in het Frans kunnen communiceren met de projectmedewerkers. Ze functioneren tegelijk als adviseur en controleur van de graanbanken en als voorlichters op het gebied van tuinbouw bijvoorbeeld. Ze werken als vrijwillige « animateurs », zonder betaling, maar ze hebben een brommer van de Federatie gekregen.

Alle activiteiten, of het nu gaat om bijenkorven, moestuinen of kleine dammen, komen voort uit een verzoek vanuit de dorpen, via de « animateurs » of in gesprek met Madas Allamine of pater Franco. Het is in de regio goed bekend dat de Federatie niets kan doen zonder een grote eigen bijdrage aan arbeid van de dorpsbewoners zelf.

De projectmedewerkers pater Franco, Madas Allamine en Khadam Daouro bezoeken de dorpen waar projecten lopen met regelmaat, maar de frequentie van bezoeken is wel lager voor de meest afgelegen dorpen. De « animateurs » houden contact via telefoon. Drie keer per jaar zijn er in Mongo bijeenkomsten van alle animateurs en projectmedewerkers.

TOEKOMST

Mocht er na 2024 geen geld zijn om met het project door te gaan, dan gaan de geplande inspanningen niet verloren. Bij de meeste activiteiten in dit plan gaat het om investeringen die – met het juiste onderhoud – blijvend zijn. De bereidheid van boeren om dammen te onderhouden is groot, omdat de behoefte zo urgent is. Vrouwen onderhouden hun moestuinen uitstekend. De omheiningen worden extra beschermd door er acacia's (keiharde boompjes met gemene doorns) omheen te planten.

De meeste mensen in de doelgroep hebben niet meer dan een paar jaar lagere school. Ze hebben geen mobiele telefoons en kunnen niet zelf op zoek naar schriftelijke informatie over landbouwmethoden of technische oplossingen tegen erosie. Maar ze leren van de voorbeelden die succes hebben in andere dorpen. Veel verzoeken aan de Federatie komen voort uit wat mensen elders aan dammen of tuinbouwmethoden gezien hebben. Het succes van elke tuin of dam bereikt zo veel meer mensen dan alleen de direct betrokkenen.

BUDGET

	Fcfa	€
6 putten (< 8 meter) (schoppen, cement, vergoeding gespecialiseerde metselaars)	11.100.000	16.921,-
4 boorputten (> 10 meter, met pomp) (aanleg door gespecialiseerd bedrijf)	18.400.000	28.051,-
Omheining 2 moestuinen (afmaken ; materialen)	2.825.000	4.307,-
Voorlichting tuinbouw (21 dorpen, 4 sessies) (benzine + telefoonkrediet voorlichters)	285.500	435,-
4 x cursus voor 30 voorlichters in Mongo (benzine en lunch deelnemers)	121.000	185,-
Materiaal aanleg dammen (ijzerhamers, roestvrij staal draad, vervoer stenen)	2.340.000	3.567,-
Materiaal 55 boomkwekerijen (scheppen, harken, kruiwagens, omheiningen)	7.245.000	11.045,-
30 bijenkorven (hout, spijkers etc ; betaling timmerwerk)	900.000	1.372,-
Benzine (brommer) ivm monitoring projectmedewerker	180.000	274,-
Salaris 1 projectmedewerker (12 maanden)	2.400.000	3.659,-
Totaal	46.114.000 =	69.816,- €

FINANCIERING

Bevolking :

- arbeid aanleg dammen, omheiningen	pm
- « verbeterde » moestuin zaden	pm
- werk in boomkwekerijen in dorpen	pm
- prijsjes bomenwedstrijd kinderen	pm

Paters sj Guéra :

- 2 pick-ups, benzine, kantoormateriaal	pm
- vergoeding free-lance chauffeur/inkoper materialen/ technisch adviseur, ca 100 dagen	pm
- salaris 2 tuiniers + supervisie centrale bomenkwekerij	pm
Particuliere donateurs in Italie	17.500.000

Gezocht	28.614.000 =	43.622,- €
----------------	--------------	------------